

Zemřel Vladimír Růžička

Mezi právními historiky poválečného období zaujímal Vladimír Růžička (1910-1988) svébytné místo. Specializoval se na prozkoumání vývoje právníké terminologie, ke které podal cenné příspěvky svou prací badatelskou i dokumentační. Již jako pracovník někdejšího Slovanského ústavu a člen jeho komise pro slovanskou právní historii spravoval rozsáhlé kartotéky tzv. Kadlecova glosáře, velmi bohaté sbírky excerpce k dějinám slovanské právní terminologie. Glosář měl podle úmyslu svého zakladatele prof. Karla Kadlece podat veškeré právníké názvosloví slovanských národů. Postupná práce ukázala, jak využít shromážděného materiálu účinněji. Po založení Československé akademie věd převzal veškeré kartotéky tehdy vzniklý Kabinet dějin státu a práva v Československu, kam přešel i Vladimír Růžička s úkolem pokračovat v excerpce i v kritickém hodnocení historicky vzniklé právní terminologie. Změna původního plánu, soustředěného na středověké prameny, vedla k časovému rozšíření do doby nové až do roku 1945, ale na druhé straně znamenala pro první etapu práce užší tematické vymezení jen na domácí právní dějiny. Název byl změněn na Historický slovník právní terminologie v Československu.

Na veškeré další práci se Vladimír Růžička podílel rozhodujícím způsobem. Podal podrobné informace o dosavadním stavu excerpce, nastínil úkoly a význam připravovaného slovníku a podílel se ve značné míře i na vypracování pravidel pracovního postupu. Práce na slovníku, obnovená po roce 1952, přiblížila úkol blízko k závěrečné etapě zpracování, ale nedostatek financí na odměny excerpce a naléhavé jiné úkoly zdržovaly vydání. Až roku 1975 se podařilo publikovat jen prozatímní "Pracovní heslář českého právněhistorického terminologického slovníku", který vznikl spoluprací Vladimíra Růžičky a Bohuslava Roučky. Jeho užitečnost ocenili pracovníci řady ústavů, zejména takových, které mají ve svém plánu pořízení jazykových či tematických slovníků.

Vladimír Růžička, důvěrně seznámen se čtvrtmilionovým fondem kartoték, mohl vytěžit řadu studií, které podávají závažné příspěvky k historickému vývoji české právní terminologie. Věnoval se rozvoji právníkého názvosloví v 19. století, v díle K.J. Erbena či ve Vočadlově průkopnické příručce "Český právník" a ukázal tak na změny nejen v obsahu výrazů v době bouřlivého rozvoje české řeči, ale i v institucích, označovaných v průběhu dob různými názvy. Podával neúnavně zprávy o postupu práci na slovníku a též ukázky zpracování, jak by mělo vypadat v hotovém díle. Prokázal, jak by bylo užitečné uvést ve známost veškeré bohatství právních výrazů na naší půdě. Jeho články vycházely většinou ve sborníku Právněhistorické studie, pro které znamenaly odborné a tematické obohacení.

Ani ostatní Růžičkovy práce neztrácejí svůj význam, ať šlo o samostatné články nebo o jeho závažný podíl na vzniku velikého dvousvazkového díla *Dějiny státu a práva na území Československa v období kapitalismu*, Bratislava 1973, kam přispěl

rozbohem jazykového zákonodárství, školství a dopravy, ale především sestavením úplného přehledu o personálním a politickém složení státních orgánů mezi lety 1848 a 1945. Tím vytvořil spolehlivou oporu pro orientaci o osobách a institucích, které tehdy představovaly právní život, a podal tak spolehlivou příručku pro všechny historické obory, jež se zabývají bádáním o našich novějších dějinách.

Vladimír Růžička nemohl bohužel ve své práci pokračovat. Stále se horšící oční choroba mu znesnadňovala práci, až mu ji nakonec zcela znemožnila. Vzpomínáme-li na osobu Vladimíra Růžičky, myslíme při tom i na cenné nedokončené dílo, které zůstalo bez pokračovatele a prozatím i bez naděje na brzké dovršení. Růžičkův podíl je tedy jen etapou ve velké práci, ale etapou nanejvýše důležitou, protože naplněnou odbornými znalostmi, nezměrnou pílí a obětavou oddaností trpělivé práci.

© Jiří Kejř, 1991